

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 2 3 A 1 0 1 1 1

ZIMSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 13. februar 2023 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 21 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

P 2 2 3 A 1 0 1 1 1 0 3

Priloga k izpitni poli 1

Prostor za radovedne in vedoželjne

Dnevnik, 12. september 2020
Besedilo in fotografija: Mojca Marot

V središču Celja je vrata odprl Tehnopark, največji znanstveno-zabavni park v Sloveniji. Namenjen je malim in velikim učenjakom, ki bodo znanost, naravoslovje in tehniko spoznavali na kar 53 točkah.

Dokler Tehnopark v prostorih nekdanje znane blagovnice T ni odprl svojih vrat, si ni nihče predstavljaj, kaj ponuja prostor, ki se razteza v več etažah na 4000 kvadratnih metrih. Celo tiste, ki v osnovni šoli niso bili najbolj navdušeni nad naravoslovnimi predmeti, vsebina v hipu osvoji. Prav fiziki, matematiki in astronomiji je odmerjenega veliko prostora.

»Mene je takoj navdušilo Newtonovo nihalo s krogli, ki prikazuje dva fizikalna zakona: zakon o ohranitvi gibalne količine in zakon o ohranitvi energije. Krogla, ki sem jo zanihal, je trčila ob verigo mirujočih krogel. Te so se le nekoliko premaknile, zadnja v vrsti pa se je dvignila do višine, ki jo je imela prva, ko sem jo spustil,« nam je povedal Janez, ki se je najprej pomudil na tej točki parka.

Od anatomije do simulatorja letenja

Številni obiskovalci se bodo zagotovo dlje časa zadržali v planetariju in sobi z optičnimi iluzijami, velik del parka pa je namenjen tudi ekologiji, energiji in obnovljivim virom ter digitalizaciji.

»Všeč mi je ogromni klavir, ki ga lahko igram kar z nogo. Malo je nenavadno, ampak super,« nam je dejala glasbenica Janja, ki je takoj preizkusila tipke in zaigrala pesem Marko skače.

Nekatere obiskovalce bolj zanima anatomija telesa. Človeške organe, kot so srce, pljuča in jetra, lahko spoznavajo tako, da jih jemljejo iz modela telesa. »Dobro bi bilo, če bi lahko tako enostavno zamenjali tudi svoje organe, povrhu pa ob tem dobili še garancijo,« se je pošalil eden od obiskovalcev. Anatomijo telesa je mogoče spoznavati tudi na mizi za seciranje.

Kdor pa si želi ogledati Celje, lahko na simulatorju letenja z jadralnim zmajem poleti nad mestom ali pa celjske ulice prekolesari virtualno.

Dogodivščin je toliko, da jih je kar težko naštet in opisati. V parku bodo obiskovalci lahko preživeli več ur, zelo verjetno pa se bodo nekateri tudi vračali.

Naložba, vredna dobrih šest milijonov

»Tehnopark je namenjen vsem radovednim, ki se radi učijo in se ob tem tudi zabavajo ali želijo na drugačen način spoznavati naravo, veselje in človekove stvaritve. Mlade bi radi navdušili za znanost, naravoslovje in tehniko, da bi se pogosteje odločali za tovrstne poklice. Morda bodo tu našli nove izzive za sprejemanje dobrih življenjskih odločitev. Želimo, da bi ta objekt v mestno jedro vnesel dodatno živahnost in pestrost,« je na odprtju poudaril celjski župan Bojan Šrot.

Vrednost celotne investicije znaša dobrih šest milijonov evrov, od tega so okoli 2,9 milijona pridobili iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Dobrih 700.000 evrov je primaknila država, preostalo pa je delež občine. Župan se je za pomoč pri svetovanju posebej zahvalil belgijskemu znanstveniku Ericu Jacquemynu, prejemniku Unescove nagrade za popularizacijo znanosti in odličnemu poznavalcu tehnoloških parkov po vsem svetu, ker je Celjanom pomagal s svojim neprecenljivim znanjem.

(Prirejeno po: <https://www.dnevnik.si/1042938592/lokalno/stajerska-koroska-in-prekmurje/prostor-za-radovedne-in-vedozeljne>. Pridobljeno: 25. 10. 2020.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Odgovorite na vprašanja o dejavnih sporočanja.

Kdo je napisal besedilo? _____

Kje in kdaj je bilo objavljeno? _____

_____

Kaj je avtorico spodbudilo, da ga je napisala? _____

_____

(2 točki)

2. V vsaki vrstici podčrtajte ustrezno trditev.

Izhodiščno besedilo je

- enogovorno / dvogovorno.
- zasebno / javno.
- publicistično / strokovno / praktičnosporazumevalno.
- zagotavljalno / izvršilno / prikazovalno.

(2 točki)

3. S križcem (X) označite dve povedi, v katerih se avtorica besedila razodeva.

_____ V središču Celja je vrata odprl Tehnopark, največji znanstveno-zabavni park v Sloveniji.

_____ Številni obiskovalci se bodo zagotovo dlje časa zadržali v planetariju in sobi z optičnimi iluzijami.

_____ Kdor pa si želi ogledati Celje, lahko na simulatorju letenja z jadralnim zmajem poleti nad mestom.

_____ Dogodivščin je toliko, da jih je kar težko naštet in opisati.

_____ Okoli 2,9 milijona so pridobili iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

(2 točki)

4. Kako sta fotografiji povezani s temo besedila?

_____

_____

(1 točka)

5. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Tehnopark so uredili v prostorih nekdanje trgovine.	DA	NE
Obiskovalci se v njem lahko poučijo tudi o varstvu okolja.	DA	NE
V Tehnoparku imajo poseben prostor za opazovanje vesolja.	DA	NE
Obisk v Tehnoparku je omejen na dve uri.	DA	NE
Nekaj denarja za ureditev Tehnoparka so pridobili s prostovoljnimi prispevki.	DA	NE
Nadejajo se, da bo park popestril dogajanje v središču mesta.	DA	NE

(3 točke)

6. V smiselno povezanih povedih napišite, čemu so v Celju odprli Tehnopark, komu je namenjen in zakaj so ustvarjalci parka za pomoč zaprosili belgijskega znanstvenika.

(4 točke)

7. Naštejte štiri točke oz. postaje v Tehnoparku, ki jih obiskovalci lahko obišejo, in napišite, kaj lahko tam počnejo.

Točka/postaja	Dejavnost na postaji

(4 točke)

8. Česa iz izhodiščnega besedila o Tehnoparku ne izvemo? Obkrožite ustrezni črki.

Iz izhodiščnega besedila ne izvemo,

- A v katerem delu Celja je Tehnopark.
- B koliko morajo obiskovalci plačati za vstopnico.
- C katere znanstvene vsebine so predstavljene.
- Č koliko je stala ureditev parka.
- D kdaj je Tehnopark odprt za obiskovalce.

(1 točka)

9. Dopolnite povedi tako, da na črte dopišete ustrezne odvisne stavke, ki bodo v skladu z vsebino izhodiščnega besedila. Upoštevajte vprašalnice pod črtami.

V Newtonovem nihalu se zadnja krogla v verigi mirujočih premakne, _____

_____ .
Pod katerim pogojem?

Obiskovalci o Tehnoparku menijo, _____

_____ .
Kaj?

_____ , je nekaj besed spregovoril tudi župan.
Kdaj?

(3 točke)

10. S Tehnoparkom želijo ljudi navdušiti za naravoslovje in tehniko. Ali se strinjate, da bi se mladi morali pogosteje odločati za izobraževanje v tovrstnih programih? Svoje mnenje utemeljite v povedi/povedih.

_____
_____
_____
_____

(2 točki)

11. Prevzete besede iz izhodiščnega besedila povežite z domačo sopomenko tako, da na črtice pred njimi zapišete ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____	garancija	1	prerokovanje
_____	astronomija	2	jamstvo
_____	iluzija	3	zvezdoslovje
_____	seciranje	4	naložba
		5	raztelevanje
		6	čarovništvo
		7	utvara

(2 točki)

12. Preberite slovarski sestavek in rešite nalogo.

virtuálen -lna -o prid. (â)

1. ki je, deluje, poteka v računalniškem okolju ali na internetu in posnema resničnost: virtualni ogled; virtualni prostor; virtualni sprehod po galeriji, muzeju / virtualna davčna asistentka; virtualna knjižnica, pisarna, trgovina, učilnica; virtualne organizacije / virtualni prijatelji; virtualni svet; virtualna podoba; virtualna realnost *navidezna resničnost*; virtualno življenje

2. knjiž. *mogoč, potencialen*: videti v drevescu virtualno drevo / virtualni učinek

♦ fiz. virtualni premik *namišljeni majhen premik iz ravnovesne lege, kot ga dopuščajo vezi*; virtualna slika *navidezna slika*; žel. virtualna dolžina proge *dolžina proge, katere vzponi in krivine so preračunani v vodoravne in ravne odseke*

- 12.1. Iz katerega jezikovnega priročnika je slovarski sestavek?

Slovarski sestavek je iz

- A Slovarja tujk.
- B Slovenskega pravopisa.
- C Slovenskega etimološkega slovarja.
- Č Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

(1)

- 12.2. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, ali NE, če ni.

Beseda *virtualen*

spada med pregibne besedne vrste.	DA	NE
je naglašena na zadnjem zlogu.	DA	NE
ima s črko e zapisan polglasnik.	DA	NE
se lahko uporablja v strokovnih izrazih.	DA	NE

(2)

12.3. Kaj pomeni, da lahko Celje prekolesarimo virtualno? Pri odgovoru si pomagajte s slovarskim sestavkom.

---

(1)
(4 točke)

13. Preberite poved in rešite nalogo.

Človeške organe, kot so srce, pljuča in jetra, lahko obiskovalci spoznavajo tako, da jih jemljejo iz modela telesa.

13.1. Podčrtajte pravilno rešitev.

Podčrtana samostalnika sta e d n i n s k a / m n o ž i n s k a.

(1)

13.2. Tvorite poljubni povedi, v katerih boste podčrtani samostalnik uporabili v zahtevanem sklonu.

– pljuča v mestniku

– jetra v orodniku

---

(3)
(4 točke)

14. Rešite nalogo o mestu naglasa in vrsti pridevnikov.

14.1. V podčrtanih besedah obkrožite naglašena samoglasnika.

m a l i in v e l i k i učenjaki

(1)

14.2. Obkrožite pravilno rešitev.

Pridevnika v besedni zvezi *mali in veliki učenjaki* sta

A lastnostna.

B vrstna.

C svojilna.

(1)
(2 točki)

15. Podčrtajte pravilno možnost ob poševnicah.

Na i s t e m / e n a k e m mestu lahko obiskovalci spoznavajo naravoslovne pojave in tudi lokalne zanimivosti. Starši po dveh urah obiska komaj prepričajo n j i h o v e / s v o j e otroke, da bi odšli domov. Eric Jacquemyn, k a t e r i / k i je Celjanom pomagal z nasveti, bi bil zagotovo vesel številnih obiskovalcev.

(2 točki)

16. Leve prilastke v besednih zvezah pretvorite v desne in obratno.

Besedne zveze z levim prilastkom	Besedne zveze z desnim prilastkom
belgijski znanstvenik	
celjske ulice	
	miza za seciranje

(2 točki)

17. Podčrtajte stavčne člene.

V središču Celja je vrata odprl največji znanstveno-zabavni park v Sloveniji.

(2 točki)

18. Povedi povežite v večstavčni. V prvi povedi naj dopolnjevalni stavek izraža posledico, v drugi pa vzrok.

V parku ni nikoli dolgočasno. Obiskovalci tam preživijo več ur.

Poved s posledičnim priredjem:

Poved z vzročnim odvisnikom:

(3 točke)

19. Dopolnite povedi.

V besedni zvezi *znanstveno-zabavni park* je uporabljeno ločilo, ki se imenuje _____.

Namesto tega ločila bi lahko uporabili priredni veznik _____.

(2 točki)

20. Pravopisno uredite poved, v kateri sta dve napaki.

V Celju so Tehnopark uredili v prostoru velikem 4000. kvadratnih metrov.

(1 točka)

21. Napišite **uradno prijavo**.

Zamislite si, da ste Julijan/Julija Šmit (Opekarniška ulica 6, 3202 Ljubečna), dijak/dijakinja 4. letnika Ekonomske šole Celje, ki želi med poletnimi počitnicami zaslužiti nekaj denarja. Na spletni strani Tehnoparka (www.tehnopark.si) ste prebrali razpis za počitniško delo. Prijavite se nanj. Pišite na naslednjo stran.

POMOČNIK VODNIKA V TEHNOPARKU, m/ž

Gubčeva ulica 1, 3000 Celje

6.00 €/h neto (7.10 €/h bruto)

V Tehnoparku Celje iščemo komunikativnega, prilagodljivega in zanesljivega dijaka zaključnega letnika za pomoč vodniku v času poletnih počitnic.

Zaželeno aktivno znanje vsaj enega tujega jezika.

Trajanje dela: 1 mesec

Delovnik: izmensko, od srede do nedelje

Prijave z dokazili pošljite do 5. junija na zgornji naslov.

(12 točk)

